

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора педагогічних наук,
професора Єременко Ольги Володимирівни
на дисертацію Лі Сюй «Методика формування слухової уваги
студентів факультетів мистецтв у процесі музично-виконавської
діяльності», представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)**

Представлена до захисту дисертаційна робота Лі Сюй «Методика формування слухової уваги студентів факультетів мистецтв у процесі музично-виконавської діяльності» здійснює вагомий внесок у розвиток галузі мистецької освіти, загалом, і фахового навчання фахівців музичного мистецтва, зокрема, оскільки якість діяльності вчителя музичного мистецтва, викладача мистецьких дисциплін безпосередньо залежить від рівня сформованості слухової уваги педагога-музиканта. Переконлива динаміка зростання високого і середнього рівнів сформованості досліджуваного феномену, отримана внаслідок упровадження експериментальної методики, розробленої Лі Сюй, дозволяє стверджувати, що одна з найважливіших проблем фахового навчання майбутніх учителів музики є розв'язаною.

На підставі детального аналізу дисертаційного дослідження Лі Сюй доречно констатувати наступне.

1. Актуальність теми дослідження обумовлена стійкою тенденцією щодо систематичного вдосконалення якості мистецької освіти на європейському континенті, в Китаї, в США тощо, що потребує постійного розширення методологічної та науково-теоретичної бази, оновлення педагогічного інструментарію, а також максимального зближення теоретичних та практичних напрацювань у галузі формування слухової уваги фахівців музичного мистецтва.

Запропонована Лі Сюй експериментальна методика у повному обсязі відповідає сьгоднішнім викликам і потребам мистецької освіти щодо підвищення якості музично-виконавської діяльності фахівців музичного мистецтва, оскільки ґрунтується на методології системно-ціннісного, герменевтичного, рефлексивно-усвідомленого, гедоністичного та творчо-діяльнісного підходів, які забезпечують всебічне охоплення різноманітних поглядів та ідей, що стосуються проблематики дослідження процесу формування слухової уваги студентів, а також максимально занурюють студентів в умови подальшої фахової діяльності. З цих позицій актуальність дослідження Лі Сюй «Методика формування слухової уваги студентів факультетів мистецтв у процесі музично-виконавської діяльності», а також адаптованість розробленої методики до сьгоднішнього навчального процесу з підготовки фахівців у мистецьких ЗВО не підлягає сумніву.

2. Високий ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційному дослідженні Лі Сюй «Методика формування слухової уваги студентів факультетів мистецтв у процесі музично-виконавської діяльності», та їх достовірність забезпечується:

детально розробленою методологічною базою, що передбачає комплекс системно-ціннісного, герменевтичного, рефлексивно-усвідомленого, гедоністичного та творчо-діяльнісного підходів, взаємодія яких обумовлює вмотивованість студентів щодо формування досліджуваного феномену, спрямованість на набуття та постійне удосконалення фахової підготовки та прагнення до творчого фахового саморозвитку й самореалізації;

опорою на сукупність теоретично обґрунтованих принципів формування слухової уваги студентів музичного мистецтва, серед яких принципи: цілісності фахової підготовки; інтенсифікації фахового навчання; прогнозування результатів музично-педагогічної роботи.

Високий ступінь обґрунтованості авторського визначення сутності та специфічних ознак слухової уваги студентів факультетів мистецтв обумовлено детальним аналізом та розробленням авторських уточнень базових понять дослідження, серед яких: «увага», «слухова увага» тощо.

Повнота наукового обґрунтування змісту слухової уваги фахівців музичного мистецтва, а також систематизації й розподілу цієї уваги задля здійснення творчої музично-виконавської діяльності обумовлена застосуванням методологічних підходів, які дозволили авторвизначити досліджуваний феномен в контексті інтеграційних процесів та утворень, котрі стосуються винаходження спільних понять, теорій, законів у межах однієї музичної(мистецької) дисципліни. Найвищий рівень представляють такі інтеграційні сполучення, де присутнім є метазнання, тобто цілісність та взаємодія на основі спільності категорій, понять, законів, концепцій, ідей тощо.

Високий ступінь обґрунтованості висновків, сформульованих у дисертаційному дослідженні, обумовлюється точною їх відповідністю поставленим завданням, логічною послідовністю викладу науково-теоретичних позицій, чіткою систематизацією методичного забезпечення, ретельною деталізацією і структурованістю педагогічного інструментарію.

Наукова новизна результатів дослідження обумовлюється розробленням, успішним упровадженням та експериментальною перевіркою спроектованої автором методичної моделі, яка інтегрує у своєму змісті сукупність принципів, педагогічних умов, методів, засобів і прийомів формування слухової уваги фахівців музичного мистецтва. Вперше було не тільки визначено змістову специфіку слухової уваги, визначено критерії та показники її сформованості та спроектовано модель експериментальної методики, але й у відповідності до здійсненої класифікації систематизовано розроблений педагогічний інструментарій.

Розширено науково-теоретичні уявлення щодо сутності не тільки ключового поняття «слухова увага студентів факультетів мистецтв», але й конкретизовано поняття «увага», «слухова увага» та ін.

Беззаперечність наукової новизни результатів дисертаційного дослідження Лі Сюй підтверджується як змістовним, логічно виваженим науково-теоретичним, методологічним обґрунтуванням основних позицій дисертаційного дослідження, так і результатами експериментальної перевірки розробленої методики формування слухової уваги майбутнього вчителя музики у процесі фахового навчання, ефективність якої засвідчила впевнена висхідна динаміка сформованості досліджуваного феномену в експериментальних групах.

3. Значущість отриманих Лі Сюй результатів дослідження для науки і практики полягає у науковій розробці актуальної проблеми фахової підготовки, яка збагачує загальну концепцію навчання студентів факультетів мистецтв з метою сприйняття і виконання музичних творів, спрямованості на їх спостереження, контроль, аналіз, усвідомлення, реалізацію та регулювання, а також таку активізацію способу комунікації, коли студент буде відчувати свободу, щирість з боку викладача, партнерське ставлення до себе з приводу сумісних творчих дій.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його практичні висновки та отримані експериментальні дані можуть служити: для оновлення змісту навчальних курсів з методики музичної освіти, з навчальних дисциплін музично-теоретичного циклу («Сольфеджіо», «Гармонія», «Інструментовка», «Аранжування» тощо), виробничої педагогічної практики, розробки методичних рекомендацій з формування слухової уваги студентів факультетів мистецтв у процесі музично-виконавської діяльності.

4. Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність встановленим вимогам щодо оформлення наукових праць на здобуття

наукового ступеню «доктор філософії».

Актуальне, самостійне та повністю завершене дисертаційне дослідження має чітко окреслену, логічно побудовану структуру, містить усі необхідні складові, зокрема: анотацію українською та англійською мовами, зміст, вступ, три розділи, висновки до кожного з розділів, список використаної наукової літератури до кожного з розділів, загальні висновки та додатки. Означені складові послідовно відображають основні ідеї та наукові переконання, концептуальні положення та висновки автора. Проведений аналіз достатньої кількості наукових першоджерел свідчить про деталізоване та ґрунтовне розроблення дисертанткою досліджуваної проблеми, що розглядається та вирішується у відповідності до обраної тематики. Вважаємо за доцільне конкретно проаналізувати та оцінити теоретичні та методичні положення означеного дисертаційного дослідження.

У вступі доведено актуальність теми дослідження, чітко конкретизовано апарат, представлено теоретичні та емпіричні методи, наукову новизну, а також теоретичне та практичне значення дисертаційної роботи.

У першому розділі на основі ретельного аналізу науково-теоретичної літератури було всебічно досліджено, проаналізовано, теоретично обґрунтовано та розроблено сутність, специфіку та зміст слухової уваги студентів факультетів мистецтв, розглянуто методологічні підходи та принципові положення її формування, визначено компонентну структуру досліджуваного явища.

У другому розділі визначена критеріально-показникова база сформованості слухової уваги студентів у процесі музично-виконавської діяльності, розроблено педагогічні умови формування досліджуваного процесу. У цьому розділі представлено методичну модель та презентовано поетапну методику формування слухової уваги студентів факультетів мистецтв у процесі музично-виконавської діяльності, яка складається з мотиваційно-спрямованого, когнітивно-прогностичного, операційно-діяльнісного, креативно-результативного етапів.

У третьому розділі детально описано проведення констатувального експерименту, результати якого виявили переважання низького рівня сформованості досліджуваного феномену. Діагностично-вимірвальний інструментарій, представлений авторкою у цьому розділі дисертаційної роботи, характеризується пошуково-творчим підходом та оригінальністю.

У цьому розділі під час перевірки експериментальної методики формування слухової уваги студентів факультетів мистецтв у процесі музично-виконавської діяльності навчання для мотиваційно-спрямованого, когнітивно-прогностичного, операційно-діяльнісного, креативно-результативного етапів було змодельовано й представлено широку палітру комплексного педагогічного інструментарію, який містив методи мотивації мистецького навчання, вербальні, інтонаційно-змістовного охоплення музичного твору, інтерактивні, евристичні методи, творчо-проективні завдання, тренінги, практикуми, тематичні вікторини тощо. Методичним стрижнем педагогічного інструментарію є засіб віднаходження власного виконавського стилю, метод встановлення слухо-клавіатурних зв'язків, вокально-слухових диференціювань, розподіленого вивчення та дихотичного прослуховування, які забезпечували розвиток розподілу та переключення уваги у процесі функціонування оперативної фази. Розгорнуті статистичні вимірювання й розрахункові обчислення, порівняльному аналізу яких було присвячено останній підрозділ 3.2., продемонстрували яскраву висхідну динаміку сформованості досліджуваного феномену в експериментальних групах, що свідчить про ефективність розробленої методики й доцільність її впровадження у процес фахової підготовки студентів факультетів мистецтв.

Дисертаційне дослідження Лі Сюй є зразком самостійної, логічно структурованої, повністю завершеної наукової праці, результатом проведення якої стало досягнення мети й виконання поставлених у вступі завдань щодо

формування слухової уваги студентів факультетів мистецтва у процесі музично-виконавської діяльності.

Зміст й оформлення дисертації відповідають актуальним вимогам щодо написання наукових праць. Графічне оформлення та стиль викладення тексту є коректними і доступними для сприйняття.

5. Повнота викладу результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях представлена в 5 наукових публікаціях, з яких 2 статті опубліковано у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у науковому міжнародному виданні, 2 праці апробаційного характеру.

6. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Відзначаючи науково-теоретичну і методично-практичну цінність дисертаційного дослідження Лі Сюй, доречно висловити ряд зауважень та побажань, які викликають дискусію.

1. У першому розділі дисертації важливим принциповим положенням дисертаційного дослідження є принцип прогнозування результатів музично-педагогічної роботи. На нашу думку, слід показати, як це принципове положення сприяло конструктивності навчальної інформації і практичної її затребуваності.

2. У структурі слухової уваги компетентнісно-оцінний компонент знаходить своє втілення через розвиток компетентності, яка в музично-виконавській діяльності охоплює широкий спектр навичок, знань та вмінь, які студенти факультетів мистецтв повинні опанувати для успішної музичної кар'єри. Виникає питання, як показник цього компоненту, а саме здатність до спрямування уваги на музично-виконавських особливостях музичного твору, впливає на якість музичного виконавства.

3. Важливою педагогічною умовою дисертаційного дослідження є ефективне використання інформаційних технологій у музично-виконавській

діяльності з учнями. На наш погляд доцільно розкрити, як ця педагогічна умова була впроваджена в дослідно-експериментальну роботу.

4. На другому етапі формувального експерименту, когнітивно-прогностичному, здійснюється забезпечення ефективного розвитку вибірковості та стійкості слухової уваги. Розкрийте, будь ласка, як здійснюється взаємозв'язок функціонування з іншими властивостями (зосередженням, розподілом, переключенням, об'ємом), оволодіння механізмами формування оперативної фази уваги.

5. На наш погляд, у процесі експериментальної роботи доцільно було б ширше розкрити групу методів наведення слухової уваги, слухового порівняння та створення фонетичної партитури у процесі художнього аналізу хорових творів.

Слід зауважити водночас, що висловлені зауваження й побажання не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи. Подана дисертація характеризується детально розробленим науково-теоретичним та методологічним підґрунтям, чіткою логікою викладення матеріалу, а також оригінальністю авторського методичного інструментарію.

7. Висновок. Дисертаційна робота Лі Сюй є своєчасною, змістовною, самостійною та завершеною. Вона, характеризуючись єдністю науково-теоретичних авторських розробок і практичного педагогічного інструментарію, є вельми придатною і зручною для екстраполяції. Отримані шляхом математично-статистичних обрахунків результати педагогічних вимірювань уможливили констатацію успішної реалізації дослідних цілей щодо формування в студентів факультетів мистецтв слухової уваги у процесі музично-виконавської діяльності.

Враховуючи актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення розробленої авторської методики, а також вірогідність, коректність, науково-теоретичну обґрунтованість отриманих результатів дисертаційного дослідження, глибину і значущість висновків, доцільно констатувати, що

дисертаційна робота Лі Сюй «Методика формування слухової уваги студентів факультетів мистецтв у процесі музично-виконавської діяльності» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44, що дає підстави для присудження Лі Сюй ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта(Музичне мистецтво).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри хореографії

та музичного мистецтва

Сумського державного педагогічного

університету імені А.С. Макаренка

Ольга ЄРЕМЕНКО

